

3. Nivells comuns de referència

3.1. Criteris per als descriptors dels nivells comuns de referència

Una de les finalitats del *Marc* és ajudar els usuaris a descriure els nivells de domini de la llengua exigits pels exàmens i programes d'avaluació existents per tal de facilitar les comparacions entre diferents sistemes de qualificacions. Amb aquest propòsit s'han desenvolupat l'esquema descriptiu i els nivells comuns de referència. Tots dos aporten un esquema conceptual que els usuaris poden utilitzar per descriure el seu sistema. Idealment, una escala de nivells de referència d'un marc comú ha d'incloure els quatre criteris següents: dos que estiguin relacionats amb la descripció i dos que facin referència a qüestions de mesura.

Qüestions relatives a la descripció

- Una escala d'un marc comú ha d'estar *descontextualitzada* per tal d'incloure resultats que es puguin generalitzar procedents de diferents contextos específics. És a dir, no es pot dissenyar una escala comuna per a un context escolar i després aplicar-la a un context d'adults o a l'inrevés. Al mateix temps, els descriptors d'una escala d'un marc comú han de ser alhora adequats al *context*, s'han de poder relacionar amb cadascun dels diferents contextos i s'hi han de poder traslladar. A més, han de ser apropiats a la funció amb què s'utilitzin en cada context. Això significa que les categories utilitzades per descriure el que els aprenents poden fer en diferents contextos d'ús s'han de poder relacionar amb els contextos d'ús dels diferents grups d'aprenents dins de la població general a qui s'adreça el curs o examen.
- La descripció també s'ha de fonamentar en teories sobre la competència lingüística. Això és difícil d'aconseguir perquè la teoria i la recerca disponibles no proporcionen una base adequada per a una descripció d'aquest tipus. No obstant això, la classificació per categories i la descripció han de tenir uns fonaments teòrics. A més de relacionar-se amb la teoria, la descripció també ha de ser fàcil d'utilitzar, accessible als docents i els hauria de fer reflexionar sobre el significat de la competència en el seu context.

Qüestions relatives a la mesura

- Els esglaons de l'escala en què se situen les activitats i les competències concretes dins d'un marc comú s'han de determinar objectivament, ja que es basen en una teoria de la mesura establerta. D'aquesta manera s'evita la sistematització dels errors que es produeixen en adoptar convencions sense fonament i mètodes basats únicament en la intuïció d'autors i grups concrets de professionals o en consultar escales preexistents.
- El *nombre de nivells* adoptat hauria de poder reflectir el progrés que s'esdevé en diferents sectors. Però el nombre de nivells no hauria d'excedir, en qualsevol context concret, la quantitat de nivells que una persona és capaç de distingir raonablement i coherent. Això pot suposar que els esglaons de les escales no siguin uniformes, sinó que la seva alçada varii en funció de la dimensió o que s'adopti un enfocament doble amb uns nivells més amplis (comuns i convencionals) i uns altres de més limitats (locals i pedagògics).

No és fàcil acomplir aquests criteris, però són útils com a orientació. De fet, es podrien acomplir si es combinessin mètodes intuïtius, qualitatius i quantitius, fet que es contraposaria a les maneres purament intuïtives amb què normalment es desenvolupen les escales del domini de la llengua. L'elaboració en grups de treball d'escales de forma intuïtiva pot funcionar bé a l'hora d'elaborar sistemes per a uns contextos determinats, però hi ha certes limitacions respecte al desenvolupament d'una escala per a un marc de referència comú. El problema de confiar en la intuïció és que l'adjudicació d'enunciats concrets a nivells determinats es pot arribar a fer d'una manera totalment subjectiva. A més, hi ha la possibilitat que usuaris de sectors distints tinguin perspectives diferents justificades per les necessitats dels seus aprenents. Una escala, com una prova, té validesa en relació amb els contextos en què s'ha demostrat que funciona. La validació –que inclou anàlisis quantitatives– és un procés continu que, teòricament, no s'acaba mai. La metodologia utilitzada en el desenvolupament dels nivells comuns de referència i dels seus descriptors il·lustratius ha estat, per tant, força rigorosa. S'ha utilitzat una combinació sistemàtica de mètodes intuïtius, qualitatius i quantitius. En primer lloc, es va analitzar el contingut d'escales existents en relació amb les categories de descripció utilitzades al *Marc*. Després, en una fase intuïtiva, es va revisar aquest material, es van formular nous descriptors i tot el conjunt es va sotmetre a la consideració d'experts. A continuació, es va utilitzar una varietat de mètodes qualitatius per comprovar que els professors podien establir una relació amb les categories descriptives seleccionades, i que els descriptors realment descrivien les categories que intentaven descriure. Finalment, els millors descriptors proposats es van situar a l'escala utilitzant mètodes quantitius. La precisió d'aquesta escala s'ha verificat en estudis posteriors.

Les qüestions tècniques relacionades amb el desenvolupament i l'esglaonament de les descripcions del domini de la llengua es tracten en els annexos. L'annex A fa una introducció de les escales i els esglaonaments juntament amb les metodologies que es poden adoptar. L'annex B ofereix una breu visió de conjunt del projecte del Consell Nacional Suís per a la Recerca Científica que va elaborar els nivells comuns de referència i els seus descriptors en un projecte que cobria diferents sectors educatius. Els annexos C i D introdueixen dos projectes europeus que han utilitzat una metodologia semblant per desenvolupar i validar els descriptors en relació amb adults joves. A l'annex C es descriu el projecte DIALANG. Com a part d'un instrument més ampli d'avaluació, el sistema DIALANG ha estès i adaptat per a l'autoavaluació descriptors del *Marc europeu comú de referència*. A l'annex D es descriuen els descriptors de capacitats (*Can Do Statements*) de la persona que s'examina de les proves d'ALTE (Associació d'Avaluadors de Llengua d'Europa). Aquest projecte ha desenvolupat i validat una àmplia sèrie de descriptors que també es poden relacionar amb els nivells comuns de referència. Aquests descriptors complementen els del *Marc* en el sentit que estan organitzats en relació amb els àmbits d'ús que són adequats per als adults.

Els projectes descrits en els annexos demostren un grau molt alt de consens en relació tant amb els mateixos nivells comuns de referència com amb els conceptes

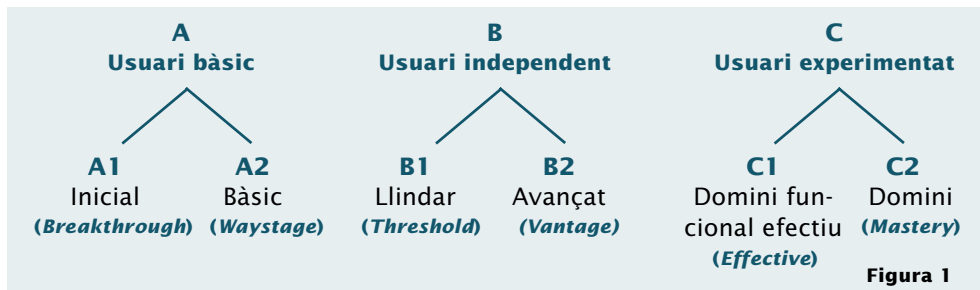
distribuïts en diferents nivells en els descriptors. Això posa de manifest l'evidència que els criteris descrits anteriorment s'han acomplert si més no parcialment.

3.2. Els nivells comuns de referència

De fet, sembla que hi ha un ampli consens, encara que no sigui absolut, tant pel que fa al nombre i la naturalesa dels nivells apropiats per a l'organització de l'aprenentatge de llengües, com pel que fa al reconeixement públic dels graus d'assoliment que es poden aconseguir. Per això, sembla que un marc general de sis nivells amplis cobreix adequadament l'espai d'aprenentatge que resulta pertinent per als aprenents de llengües europees.

- **El Nivell Inicial (*Breakthrough*)** correspon a allò que Wilkins anomenava “*Domini de fórmules*” en la seva proposta de l’any 1978 i Trim, en la mateixa publicació, “*Introductor*”.
- **El Nivell Bàsic (*Waystage*)** reflecteix l’especificació de continguts del Consell d’Europa.
- **El Nivell Llindar (*Threshold*)** reflecteix l’especificació de continguts del Consell d’Europa.
- **El Nivell Avançat (*Vantage*)** reflecteix la tercera especificació de continguts del Consell d’Europa, un nivell descrit per Wilkins com a “*domini funcional limitat*” i per Trim com una “*resposta apropiada en les situacions normals*”.
- **El Domini funcional efectiu (*Effective Operational Proficiency*)**, que Trim ha presentat com un “*domini efectiu*” i Wilkins com un “*domini funcional adequat*”. Representa un nivell avançat de competència adequat per a tasques més complexes de treball i d’estudi.
- **El Domini (*Mastery*)** (Trim: “*domini extens*”; Wilkins: “*domini funcional global*”). Correspon a l’objectiu superior dels exàmens en l’esquema adoptat per ALTE (Associació d’Avaluadors de Llengua d’Europa). Es podria fins i tot ampliar per tal d’incloure la competència intercultural més desenvolupada, que es troba per damunt d’aquell nivell i que assoleixen nombrosos professionals de la llengua.

Si s’observen aquests 6 nivells es constata, tanmateix, que corresponen a interpretacions superiors o inferiors de la divisió clàssica de nivells bàsic, intermedi i avançat. A més a més, algunes de les denominacions donades a les especificacions de nivells del Consell d’Europa (per exemple, *Waystage*, *Vantage*) són difícils de traduir. Per aquest motiu, el sistema proposat adopta un principi que es ramifica a partir d’una divisió inicial en tres nivells generals A, B i C.

3.3. Presentació dels nivells comuns de referència

L'establiment d'una sèrie de punts comuns de referència no limita en absolut la forma en què diferents sectors de diverses cultures pedagògiques puguin organitzar i descriure els seus sistemes de nivells i mòduls. També s'espera que la formulació precisa del conjunt de punts comuns de referència, la redacció dels descriptors, es desenvolupi amb el temps, a mesura que es vagi incorporant a la descripció l'experiència dels estats membres i de les institucions expertes en la matèria.

És igualment desitjable que els punts comuns de referència es presentin de maneres distintes per als diferents propòsits. En alguns casos, caldrà resumir el conjunt de nivells comuns de referència proposats en paràgrafs individuals i de caràcter general, tal com mostra el Quadre 1. Aquesta representació senzilla i global facilitarà la comunicació del sistema als usuaris no especialistes i proporcionarà punts d'orientació als docents i als responsables del disseny del currículum.

QUADRE 1 NIVELLS COMUNS DE REFERÈNCIA: ESCALA GLOBAL

Usuari experimentat C2	Pot comprendre sense esforç pràcticament tot el que llegeix o escolta. Pot resumir informació procedent de diferents fonts orals o escrites, reconstruir fets i arguments, i presentar-los d'una manera coherent. Pot expressar-se espontàniament, amb fluïdesa i precisió, distingint matisos subtils de significat fins i tot en les situacions més complexes.
Usuari experimentat C1	Pot comprendre una àmplia gamma de textos llargs i complexos, i en reconeix el sentit implícit. Pot expressar-se amb fluïdesa i espontaneïtat sense haver de cercar d'una manera gaire evident paraules o expressions. Pot utilitzar la llengua de manera flexible i eficaç per a propòsits socials, acadèmics i professionals. Pot produir textos clars, ben estructurats i detallats sobre temes complexos, i demostra un ús controlat d'estructures organitzatives, connectors i mecanismes de cohesió.
Usuari independent B2	Pot comprendre les idees principals de textos complexos sobre temes tant concrets com abstractes, incloent-hi discussions tècniques en el camp de l'especialització professional. Pot expressar-se amb un grau de fluïdesa i d'espontaneïtat que fa possible la interacció habitual amb parlants nadius sense que comporti tensió per a cap dels interlocutors. Pot produir textos clars i detallats en una àmplia gamma de temes i expressar un punt de vista sobre una

		qüestió, exposant els avantatges i els inconvenients de diverses opcions.
Usuari independent	B1	Pot comprendre les idees principals d'una informació clara sobre temes relatius a la feina, a l'escola, a l'oci, etc. Pot fer front a la major part de situacions lingüístiques que poden aparèixer quan es viatja en una zona on es parla la llengua objecte d'aprenentatge. Pot produir un discurs senzill i coherent sobre temes que li són familiars o d'interès personal. Pot descriure fets i experiències, somnis, esperances i ambicions, i donar raons i explicacions de les opinions i projectes de manera breu.
Usuari bàsic	A2	Pot comprendre frases i expressions utilitzades habitualment i relacionades amb temes d'importància immediata (per exemple, informacions personals bàsiques, informacions familiars, compres, geografia local, ocupació). Pot comunicar-se en situacions senzilles i habituals que exigeixin un intercanvi simple i directe d'informació sobre temes familiars i habituals. Pot descriure, de manera senzilla, aspectes de la seva experiència o bagatge personal, aspectes de l'entorn immediat i assumptes relacionats amb necessitats immediates.
Usuari bàsic	A1	Pot comprendre i utilitzar expressions quotidianes i familiars i frases molt senzilles encaminades a satisfer les primeres necessitats. Pot presentar-se i presentar una tercera persona i pot formular i respondre preguntes sobre detalls personals com ara on viu, la gent que coneix i les coses que té. Pot interactuar d'una manera senzilla a condició que l'altra persona parli a poc a poc i amb claredat i que estigui disposada a ajudar.

De tota manera i per tal d'orientar d'una manera pràctica els aprenents, els docents i altres usuaris que es trobin dins el sistema educatiu, caldrà, sens dubte, una visió de conjunt més detallada. Aquesta visió general es pot presentar en forma d'una graella que mostri les principals categories de l'ús de la llengua en cada un dels sis nivells. L'exemple del Quadre 2 esbossa una eina d'autoavaluació basada en els sis nivells. Té la finalitat d'ajudar els aprenents a descriure les seves habilitats lingüístiques principals a fi de saber a quin nivell s'han d'adreçar per consultar la llista de descriptors més detallats i poder avaluar el seu nivell de domini de la llengua.

Per a altres finalitats, pot ser desitjable concentrar-se en una sèrie concreta de nivells i en un conjunt de categories determinades. Si es redueix la sèrie de nivells i categories als que siguin adequats per a un objectiu concret, es podrà aprofundir més, amb nivells i categories més detallats. Aquesta definició permetria fixar un conjunt de mòduls relacionats entre si i situats en relació amb el *Marc europeu comú de referència*.

Com a alternativa, més que descriure categories i activitats comunicatives, es pot avaluar una actuació sobre la base dels aspectes de la competència lingüística comunicativa que es dedueixen d'aquesta actuació. El Quadre 3 es va dissenyar per avaluar les actuacions d'expressió oral i se centra en diferents aspectes qualitius de l'ús de la llengua.

3.4. Els descriptors il·lustratius

Els tres quadres utilitzats per presentar els nivells comuns de referència (quadres 1, 2 i 3) s'han elaborat a partir d'un banc de *descriptors il·lustratius* desenvolupats i validats per al *Marc europeu comú de referència* en el projecte de recerca descrit a l'annex B. Les formulacions s'han calibrat i s'han situat en aquests nivells mitjançant l'anàlisi de la interpretació que n'han fet els docents en l'avaluació d'un gran nombre d'aprenents.

Per facilitar-ne la consulta, les escales de descriptors es juxtaposen a les categories del sistema descriptiu dels capítols 4 i 5. Els descriptors es refereixen a les tres metacategories següents del sistema descriptiu.

Activitats comunicatives

Presenten descriptors de capacitats de l'usuari de la llengua pel que fa a la recepció, la interacció i la producció. Pot ser que no hi hagi descriptors per a totes les subcategories de cada nivell, ja que algunes activitats no es poden portar a terme fins que no s'hagi assolit un determinat nivell de competència, i altres poden deixar de ser un objectiu en els nivells més alts.

Estratègies

Presenten descriptors de capacitats de l'usuari de la llengua en relació amb algunes de les estratègies utilitzades en la realització d'activitats comunicatives. Les estratègies actuen com una frontissa que uneix els recursos dels aprenents (competències) i el que cada aprenent pot fer amb aquests recursos (activitats comunicatives).

A les seccions del capítol 4 dedicades a les estratègies d'interacció i d'expressió es descriuen els principis de:

- a) Planificar l'acció.
- b) Equilibrar els recursos i compensar les deficiències durant l'execució.
- c) Controlar els resultats i fer les correccions necessàries.

QUADRE 2 ENTENDRE. COMPRESIÓ ORAL

A1	Puc reconèixer paraules familiars i expressions molt bàsiques sobre temes propis de la família i l'entorn concret i immediat, si la gent parla a poc a poc i amb claredat.
A2	Puc comprendre expressions i el vocabulari més freqüent sobre temes d'interès personal (per exemple, informació personal i familiar molt bàsica, compres, lloc de residència, ocupació laboral). Puc entendre la idea principal de missatges i avisos curts, clars i senzills.

B1	Puc comprendre les idees principals d'un discurs clar i en llenguatge estàndard sobre temes familiars, que es poden trobar a la feina, a l'escola, durant el temps lliure, etc. Puc comprendre la idea principal de molts programes de ràdio i televisió que tracten sobre assumptes actuals o d'interès personal o professional, si l'articulació és relativament lenta i clara.
B2	Puc comprendre conferències i discursos llargs i, fins i tot, seguir una argumentació complexa si el tema és relativament familiar. Puc comprendre la majoria de les notícies de televisió i els programes d'actualitat. Puc comprendre la majoria de les pel·lícules en registre estàndard.
C1	Puc comprendre discursos llargs, encara que no estiguin ben estructurats i que les relacions només siguin implícites i no estiguin assenyalades explícitament. Puc comprendre programes de televisió i pel·lícules sense gaire esforç.
C2	No tinc cap dificultat per comprendre qualsevol tipus de producció oral en directe o emesa pels mitjans de comunicació, encara que la velocitat de parla sigui ràpida com la d'un nadiu, a condició que tingui temps de familiaritzar-me amb l'accent.

ENTENDRE. COMPRESIÓ LECTORA

A1	Puc comprendre noms familiars, paraules i frases molt senzilles; per exemple, les que apareixen en anuncis, cartells i catàlegs.
A2	Puc llegir textos molt curts i senzills. Puc trobar informació específica i previsible en documents escrits senzills i quotidians com ara anuncis, prospectes, menús i horaris, i puc comprendre cartes personals curtes i senzilles.
B1	Puc comprendre textos que utilitzen un llenguatge molt habitual i quotidià o que està relacionat amb la feina. Puc comprendre la descripció de fets, sentiments i desitjos en cartes personals.
B2	Puc llegir articles i informes sobre problemes contemporanis en què els autors adopten una posició o un determinat punt de vista. Puc comprendre prosa literària contemporània.
C1	Puc comprendre textos llargs i complexos de caràcter literari o basats en fets, i puc apreciar-ne les diferències d'estil. Puc comprendre articles d'especialitat i instruccions tècniques llargues, encara que no tinguin relació amb el meu camp d'especialitat.
C2	Puc llegir amb facilitat qualsevol mena d'escrit, incloent-hi textos abstractes, estructuralment o lingüísticament complexos, com ara manuals, articles d'especialitat i obres literàries.

PARLAR. INTERACCIÓ ORAL

- A1** Puc comunicar-me de manera senzilla a condició que l'interlocutor estigui disposat a repetir el que ha dit o a dir-ho amb altres paraules i més a poc a poc i que m'ajudi a formular el que intento dir. Puc plantejar i respondre preguntes senzilles sobre temes familiars o sobre temes relacionats amb necessitats immediates.
- A2** Puc comunicar-me en tasques senzilles i habituals que exigeixen un intercanvi senzill i directe d'informació sobre temes i activitats familiars. Puc mantenir intercanvis socials molt breus encara que, en general, no els entengui prou com per mantenir o dirigir jo mateix una conversa.
- B1** Puc fer front a la majoria de situacions que poden aparèixer en viatjar a un indret on es parla la llengua objecte d'aprenentatge. Puc participar espontàniament en una conversa sobre temes familiars o d'interès personal o relatiu a la vida quotidiana (per exemple, família, aficions, feina, viatges i fets quotidians).
- B2** Puc comunicar-me amb una certa espontaneïtat i fluïdesa, cosa que fa possible la interacció amb parlants nadius. Puc participar activament en una conversa en contextos familiars, presentant i defensant les meves opinions.
- C1** Puc expressar-me espontàniament i amb fluïdesa sense haver de buscar gaire les paraules. Puc utilitzar la llengua de manera flexible i eficaç amb finalitats socials i professionals. Puc formular, de manera precisa, idees i opinions i relacionar hàbilment la meva contribució al discurs amb la dels altres interlocutors.
- C2** Puc participar sense esforç en tota mena de converses i discussions, i mostrar un bon ús d'expressions idiomàtiques i col·loquials. Puc expressar-me amb fluïdesa i transmetre matisos subtils de significat amb precisió. En cas de dificultat, puc fer marxa enrere, reestructurar el discurs i corregir-lo de manera que els altres interlocutors difícilment se'n adonin.

PARLAR. EXPRESSIÓ ORAL

- A1** Puc utilitzar expressions i frases senzilles per descriure el lloc on visc i la gent que conec.
- A2** Puc utilitzar una sèrie d'expressions i frases per descriure de manera senzilla la meva família i altra gent, les meves condicions de vida, el meu bagatge educatiu i la meva feina actual o l'última que vaig tenir.
- B1** Puc connectar frases d'una manera senzilla per tal de descriure experiències i fets, els meus somnis, les meves esperances o les meves ambicions. Puc donar raons o explicacions breus sobre opinions i projectes. Puc explicar una història o relatar l'argument d'un llibre o d'una pel·lícula i descriure les meves reaccions.

B2	Puc presentar descripcions clares i detallades sobre una àmplia gamma de temes relatius als meus centres d'interès. Puc explicar el meu punt de vista sobre un tema i exposar els avantatges i els inconvenients de diferents opcions.
C1	Puc presentar descripcions clares i detallades sobre temes complexos que inclouen altres temes, desenvolupar alguns punts concrets i arribar a una conclusió apropiada.
C2	Puc presentar una descripció o una argumentació d'una manera planera i fluida en un estil adequat al context i amb una estructura lògica i eficaç que ajudi el destinatari a advertir i recordar els punts més significatius.

ESCRIURE. EXPRESSIÓ ESCRITA

A1	Puc escriure postals curtes i senzilles; per exemple, per enviar felicitacions. Puc emplenar formularis amb dades personals; per exemple, el nom, la nacionalitat i l'adreça en una fitxa de registre d'hotel.
A2	Puc escriure notes i missatges curts i senzills relatius a necessitats immediates. Puc escriure cartes personals molt senzilles, per exemple, per agrair alguna cosa a algú.
B1	Puc escriure textos senzills i ben cohesionats sobre temes familiars o d'interès personal. Puc escriure cartes personals que descriuen experiències i impressions.
B2	Puc escriure textos clars i detallats sobre una àmplia gamma de temes relatius als meus interessos. Puc escriure un assaig o informe i transmetre una informació o donar raons a favor o en contra d'una opinió determinada. Puc escriure cartes que remarquin la importància que tenen per a mi alguns fets o algunes experiències.
C1	Puc expressar-me mitjançant textos clars i ben estructurats, i desenvolupar el meu punt de vista amb una certa extensió. Puc escriure sobre temes complexos en cartes, assajos o informes, i subratllar-ne els aspectes que considero més importants. Puc seleccionar l'estil apropiat en funció del lector a qui van adreçats els meus textos.
C2	Puc escriure textos clars, d'una manera planera i fluida amb un estil adequat. Puc escriure cartes, informes o articles complexos que presentin arguments amb una estructura lògica i eficaç que ajudi el destinatari a fixar-se en els punts més significatius i a recordar-los. Puc escriure resums o ressenyes d'obres professionals o literàries.

QUADRE 3 REPERTORI

C2	Mostra una gran flexibilitat a l'hora de reformular idees sota formes lingüístiques diferents, que li permeten transmetre amb precisió matisos subtils de significat a fi d'emfasitzar, diferenciar o eliminar l'ambigüitat. Té també un bon domini d'expressions idiomàtiques i col·loquials.
C1	Té un bon domini d'una gran varietat d'aspectes lingüístics que li permeten seleccionar les formulacions adequades per expressar-se clarament i en un estil apropiat sobre una gran varietat de temes generals, acadèmics, professionals o de lleure sense haver de restringir el que vol dir.
B2+	
B2	Té un repertori de llenguatge prou ampli per poder oferir descripcions clares i expressar punts de vista sobre temes generals sense cercar paraules d'una manera evident i sap utilitzar oracions complexes per aconseguir-ho.
B1+	
B1	Té un repertori lingüístic suficientment ampli i un vocabulari adequat per expressar-se encara que sigui amb algunes vacil·lacions, dubtes i circumloquis sobre temes com la família, les afeccions, els interessos, la feina, els viatges i els fets quotidians.
A2+	
A2	Fa servir estructures formades per oracions bàsiques amb expressions, grups de poques paraules i fórmules memoritzades per tal de comunicar una informació limitada en situacions senzilles i quotidianes.
A1	Té un repertori bàsic de paraules i expressions senzilles relacionades amb les seves dades personals i amb situacions concretes.

CORRECCIÓ

C2	Manté un bon control gramatical d'un llenguatge complex, encara que la seva atenció estigui pendent d'altres aspectes (per exemple, de la planificació o del seguiment de les accions d'altres persones).
C1	Manté de manera consistent un grau alt de correcció gramatical; els errors són escassos, difícils de detectar i generalment els corregeix quan es produeixen.
B2+	
B2	Mostra un control gramatical relativament elevat. No comet errors que provoquin la incomprensió i corregeix pràcticament tots els errors que comet.
B1+	
B1	Utilitza de manera força correcta un repertori de fórmules i estructures habituals i associades a situacions previsibles.

A2+	
A2	Utilitza algunes estructures senzilles correctament, però encara comet sistemàticament errors bàsics.
A1	Mostra un control limitat d'unes quantes estructures gramaticals senzilles i de models d'oracions que pertanyen a un repertori memoritzat.

FLUÏDESA

C2	Pot expressar-se extensament i espontània amb fluïdesa natural, i evita i corregeix les dificultats d'una manera tan discreta que l'interlocutor difícilment se n'adona.
C1	Pot expressar-se amb fluïdesa i espontaneïtat sense gaire esforç. Només un tema conceptualment difícil pot obstaculitzar la fluïdesa natural del seu discurs.
B2+	
B2	Pot produir oralment discursos llargs amb un ritme bastant uniforme i, tot i que pot ser que dubti mentre busca estructures o expressions, no s'observen pauses gaire prolongades.
B1+	
B1	Pot mantenir la fluïdesa de manera comprensible encara que es facin evidents les pauses per planificar gramaticalment i lèxica, i per fer correccions especialment en intervencions llargues de producció lliure.
A2+	
A2	Pot fer-se entendre amb expressions molt breus encara que les pauses, els falsos inicis i les reformulacions siguin evidents.
A1	Pot produir frases i enunciats molt curts, aïllats i expressats de manera automàtica, tot i que hagi de fer nombroses pauses per buscar les expressions, articular paraules menys familiars i corregir la comunicació.

INTERACCIÓ

C2	Pot interactuar amb facilitat i habilitat, i capta i utilitza els senyals no verbals i d'entonació sense un esforç aparent. Pot intervenir en la conversació respectant els torns de paraula, donant referències, fent al·lusions, etc.
C1	Pot escollir una expressió adequada entre un repertori disponible de funcions del discurs per introduir els seus comentaris amb la finalitat de prendre la paraula o mantenir-la i relacionar amb habilitat les seves pròpies intervencions amb les dels altres interlocutors.
B2+	
B2	Pot iniciar el discurs, prendre la paraula quan cal i acabar la conversa quan ho ha de fer, tot i que pot ser que no sempre ho faci amb elegància. Pot col·la-

	borar en converses sobre temes familiars confirmant-ne la comprensió, convidant els altres a participar, etc.
B1+	
B1	Pot iniciar, mantenir i acabar converses senzilles cara a cara sobre temes familiars d'interès personal. Pot repetir una part del que ha dit algú per confirmar la comprensió mútua.
A2+	
A2	Pot respondre preguntes i reaccionar davant d'afirmacions senzilles. Pot indicar que entén una conversa, però rarament és capaç de comprendre la informació suficient per mantenir la conversa per ell mateix.
A1	Pot formular i respondre preguntes senzilles sobre dades personals. Pot interactuar de manera senzilla, però la comunicació depèn totalment de la repetició, la reformulació i la correcció d'oracions.

COHERÈNCIA

C2	Pot produir un discurs coherent i cohesionat, i utilitzar de manera apropiada estructures organitzatives variades, una àmplia sèrie de connectors i altres mecanismes de cohesió.
C1	Pot produir un text clar, fluid i ben estructurat, amb el qual demostra un ús controlat d'estructures organitzatives, connectors i mecanismes de cohesió.
B2+	
B2	Pot utilitzar un nombre limitat de mecanismes de cohesió per convertir les seves frases en un discurs clar i coherent, tot i que pot ser que es posi nerviós quan la intervenció és llarga.
B1+	
B1	Pot enllaçar una sèrie d'elements més curts, senzills i distintes per formar una seqüència lineal d'idees relacionades.
A2+	
A2	Pot enllaçar grups de paraules amb connectors simples com <i>ara i</i> , <i>però</i> , <i>perquè</i> .
A1	Pot enllaçar paraules o grups de paraules amb connectors molt bàsics com <i>ara i</i> , <i>aleshores</i> .

Competències lingüístiques comunicatives

Presenten descriptors esglaonats per a diferents aspectes de la competència lingüística, de la competència pragmàtica i de la competència sociolingüística. Alguns aspectes de la competència són difícils de definir a tots els nivells, i s'han fet les distincions en els casos en què s'ha demostrat que són significatives.

Cal que els descriptors siguin globals per tal de donar una visió de conjunt. Les llistes detallades de microfuncions, les estructures gramaticals i el vocabulari es presenten en especificacions lingüístiques per a llengües concretes (per exemple, *El Nivell Llindar 1990*). L'anàlisi de les funcions, de les nocions, de la gramàtica i del vocabulari necessaris per realitzar les tasques comunicatives descrites a les escales podria ser part del procés de desenvolupament de noves sèries d'especificacions de continguts. Les competències generals que caldria incloure en aquestes especificacions (per exemple, coneixement del món, habilitats cognitives) podrien desenvolupar-se en llistes de la mateixa manera.

Els descriptors que apareixen en el text en els capítols 4 i 5:

- Es basen, pel que fa a la formulació, en l'experiència de molts organismes que treballen en el camp de la definició de nivells de domini de la llengua.
- S'han desenvolupat conjuntament amb el model presentat en els capítols 4 i 5, tenint en compte *a)* el treball teòric del grup d'autors, *b)* l'anàlisi d'escales de competència existents i *c)* els tallers pràctics amb professors. Encara que no proporcionin una cobertura completa i exhaustiva de les categories presentades en els capítols 4 i 5, les escales incloses permeten fer-se una idea de l'aspecte que tindria un conjunt de descriptors que les cobris.
- S'han relacionat amb els nivells comuns de referència: A1 (*Inicial*), A2 (*Bàsic*), B1 (*Llindar*), B2 (*Avançat*), C1 (*Domini funcional efectiu*) i C2 (*Domini*).
- Satisfan els criteris establerts a l'annex A per a descriptors eficaços, és a dir, són breus, clars i transparents. A més, estan formulats positivament, descriuen quelcom concret i tenen una integritat independent i única, la qual cosa significa que la seva interpretació no depèn de la formulació d'altres descriptors.
- Han resultat ser transparents, útils i pertinents segons la consideració de grups de professors nadius i no nadius procedents de sectors educatius variats i amb perfils molt diferents pel que fa a la seva formació lingüística i experiència docent. Sembla que els professors entenen aquests descriptors, els quals han millorat ells mateixos treballant en tallers i partint d'un fons inicial d'alguns milers d'exemples.
- Són pertinents per a la descripció de l'assoliment real de l'aprenent en la secundària obligatòria i postobligatòria, en la formació professional i en l'educació d'adults, i, per tant, poden representar objectius realistes.
- Han estat (amb algunes excepcions) calibrats objectivament en una escala comuna. Això significa que la posició de la major part de descriptors de l'escala és el resultat de la interpretació que se n'ha fet per avaluar l'aprofitament dels aprenents, i no es basa només en les opinions dels autors.
- Proporcionen un banc d'especificacions de criteris respecte del continu de la competència en llengües estrangeres, que es pot utilitzar d'una manera flexible per desenvolupar

l'avaluació amb referència a un criteri. Poden equiparar-se a sistemes locals existents, elaborats amb experiència local i utilitzats per desenvolupar nous grups d'objectius.

Tot i que el conjunt de descriptors, com un tot, no és exhaustiu, i malgrat el fet que s'ha esglaonat únicament en un context (multilingüe i multisectorial) d'aprenentatge de llengües estrangeres en situacions d'ensenyament, cal assenyalar que és:

- **Flexible:** Aquest conjunt de descriptors pot organitzar-se –com aquí– en la sèrie d'amplis nivells convencionals establerts al Simposi de Rüsclikon i utilitzats pel projecte DIALANG de la Comissió Europea (veg. annex C), així com per ALTE (Associació d'Avaluadors de Llengua d'Europa) (veg. annex D). També es poden presentar com uns nivells pedagògics més limitats.
- **Coherent** des del punt de vista del contingut. S'ha demostrat que alguns elements semblants o idèntics que es van incloure en diferents descriptors tenien uns valors d'escala molt semblants. Aquests valors també confirmen, en gran mesura, les intencions dels autors de les escales de domini de la llengua utilitzades com a referència. També sembla que es relacionen coherentment amb el contingut de les especificacions del Consell d'Europa i amb els nivells que proposen el projecte DIALANG i ALTE.

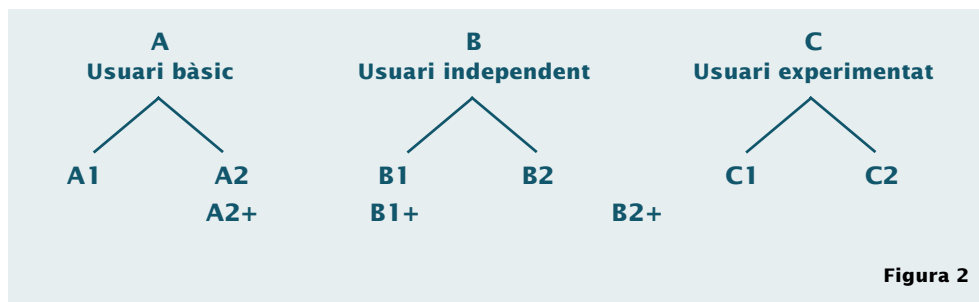
3.5. La flexibilitat d'un enfocament amb subdivisions

El nivell A1 (Inicial) és probablement el nivell més baix de domini de la llengua que es pot establir. Abans d'assolir aquest estadi, no obstant això, hi pot haver un ventall de tasques específiques que els aprenents poden realitzar de manera efectiva utilitzant un repertori lèxic molt restringit però adequat a les seves necessitats. L'Informe del Consell Nacional Suís per a la Recerca Científica del 1994-5, que va desenvolupar i va situar a les escales els descriptors il·lustratius, va establir una franja d'ús de la llengua, limitada a la realització de tasques aïllades, que es pot pressuposar en la definició del nivell A1. En certs contextos, per exemple amb aprenents joves, pot ser adequat elaborar aquesta primera "fita". Els descriptors següents, que es relacionen amb tasques senzilles i generals, es van situar per sota del nivell A1 a l'escala, però poden constituir uns objectius útils per als principiants.

- Pot fer compres senzilles sempre que pugui recolzar la referència verbal assenyalant amb el dit o fent algun altre gest.
- Pot dir i demanar el dia, l'hora i la data.
- Pot saludar de manera senzilla.
- Pot dir *sí, no, perdoni'm, si us plau, gràcies, em sap greu*.
- Pot omplir formularis senzills amb dades personals: el nom, l'adreça, la nacionalitat i l'estat civil.
- Pot escriure postals curtes i senzilles.

Aquests descriptors fan referència a tasques autèntiques de la vida real en el context turístic; en un context d'aprenentatge escolar, es podria pensar en una llista diferent o complementària d'activitats pedagògiques que inclouria aspectes lúdics de la llengua, sobretot en centres d'ensenyament primari.

En segon lloc, els resultats empírics de l'estudi suís suggereixen una escala de 9 nivells coherents amb unes dimensions semblants, tal com es pot veure a la figura 2. Aquesta escala té esglaons entre A2 (*Bàsic*) i B1 (*Llindar*), entre B1 (*Llindar*) i B2 (*Avançat*), i entre B2 (*Avançat*) i C1 (*Domini funcional efectiu*). L'existència d'aquests nivells intermedis pot ser útil en els contextos d'aprenentatge, però també es poden relacionar amb els nivells convencionals més amplis dels contextos d'examen.

En els descriptors il·lustratius es distingeixen els nivells de criteri (per exemple, A2 o A2.1) i els nivells intermedis (per exemple, A2+ o A2.2). Aquests últims es diferencien dels primers per una línia horitzontal, com en aquest exemple de la comprensió oral global.

QUADRE 4

A2 Pot comprendre prou per ser capaç de fer front a necessitats concretes sempre que la dicció sigui clara i el discurs s'articuli lentament.

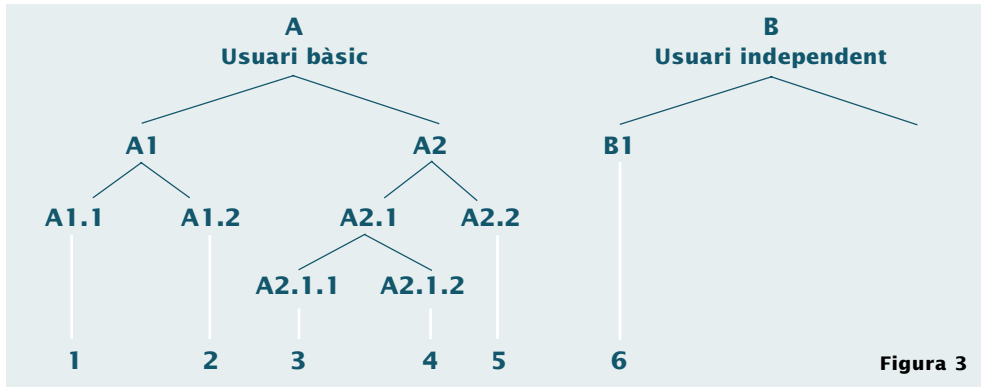
Pot comprendre frases i expressions relacionades amb les àrees de prioritats més immediata (per exemple, informació personal i familiar molt elemental, compres, entorn geogràfic, feina) sempre que la dicció sigui clara i el discurs s'articuli lentament.

Establir fronteres entre nivells sempre és un procediment subjectiu. Algunes institucions prefereixen nivells amplis; d'altres, més limitats. L'avantatge d'un enfocament amb subdivisions és que els usuaris poden dividir l'escala comuna de nivells i descriptors per diferents punts, per tal de donar resposta a les necessitats de l'entorn, sense que el resultat deixi de relacionar-se amb el sistema comú. La numeració permet fer subdivisions complementàries sense perdre de vista l'objectiu principal al qual fa referència. Amb un sistema de nivells flexible com el que es proposa, les institucions poden desenvolupar les subdivisions tant com vulguin per tal de situar els nivells utilitzats en el seu sistema en relació amb el *Marc europeu comú de referència*.

Exemple 1

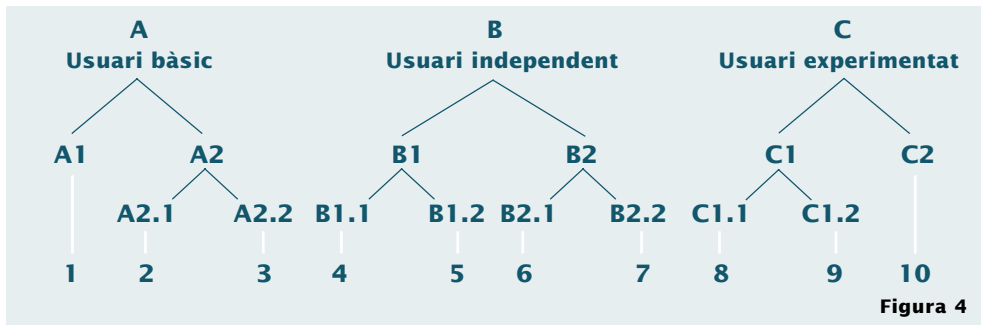
Una sistema escolar que cobreixi l'ensenyament obligatori, o un sistema d'ensenyament nocturn per a adults en què cal facilitar indicadors de progrés en els nivells més baixos, poden desenvolupar el nivell de l'*Usuari bàsic* subdividint-lo per produir un

grup de fins a 6 fites que inclouria una diferenciació més subtil al nivell A2 (*Bàsic*), on es trobarien un gran nombre d'aprenents.

Exemple 2

Si la llengua s'aprèn en l'entorn on es parla, es tendirà a desenvolupar el nivell d'*Usuari independent*, afinant els diferents nivells possibles mitjançant la subdivisió dels nivells centrals de l'escala.

Exemple 3

Els sistemes que intenten fomentar les habilitats lingüístiques de nivell superior per a necessitats professionals desenvoluparien probablement el nivell corresponent a l'*Usuari experimentat*:

3.6. La coherència del contingut dels nivells comuns de referència

Una anàlisi de les funcions, les nocions, la gramàtica i el vocabulari necessaris per realitzar les tasques comunicatives descrites a les escales podria formar part d'un procés de desenvolupament de noves especificacions lingüístiques.

- **El Nivell A1 (Inicial)** es considera el nivell més baix de l'ús generatiu de la llengua: el punt en què l'aprenent ja *pot interactuar d'una manera simple –preguntar i respondre preguntes sobre ell mateix, sobre el lloc on viu, sobre la gent que coneix i les coses que té; iniciar declaracions simples i reaccionar-hi en les àrees relatives a les necessitats immediates o a temes molt familiars–* i no ha de confiar exclusivament en un repertori lèxic limitat i memoritzat de frases determinades per a situacions específiques.
- **El Nivell A2** reflecteix el nivell a què fa referència l'especificació **Bàsic** del Consell d'Europa. En aquest nivell es troben la majoria de descriptors de les funcions socials com, per exemple, *utilitzar formes de cortesia simples i habituals per saludar i adreçar-se a algú; saludar la gent, preguntar com estan i reaccionar adequadament a la resposta; mantenir intercanvis socials molt curts; preguntar i respondre preguntes sobre el que es fa a la feina i en el temps lliure; fer invitacions i respondre-hi; discutir què s'ha de fer, on s'ha d'anar i preparar una cita; fer ofertaments i acceptar ofertes...* Aquí també es troben, a més a més, els descriptors sobre la vida social i com desenvolupar-s'hi: *la versió simplificada i reduïda del conjunt complet d'especificacions relatives a transaccions del Nivell Llindar per a aprenents adults que viuen a l'estranger com, per exemple, fer transaccions senzilles a les botigues, a les oficines de correus o a les entitats bancàries; obtenir informació sobre viatges; utilitzar transports públics (autobusos, trens i taxis); demanar informació bàsica; demanar i donar adreces; comprar bitllets; demanar i subministrar béns i serveis quotidians.*
- El següent nivell representa un **Bàsic superior** (A2+) d'actuació. Aquí destaca una participació més activa en la conversa tot i la necessitat d'alguna ajuda i les limitacions, per exemple: *l'aprenent inicia, manté i acaba converses senzilles cara a cara; comprèn el necessari per manejar intercanvis simples i quotidians sense gaire esforç; es fa entendre i intercanvia idees i informació sobre qüestions familiars en situacions quotidianes previsibles, amb la col·laboració de l'interlocutor quan és necessari; explica bé temes bàsics encara que sigui demanant ajuda per expressar el que vol dir; s'enfronta a situacions habituals de contingut previsible, encara que generalment ha de corregir el missatge i cercar paraules; interactua amb una facilitat relativa i amb alguna ajuda en situacions prototípiques, encara que la participació en discussions obertes sigui força limitada; i a més, té més capacitat per mantenir monòlegs; per exemple, pot expressar el que sent en termes senzills; donar una descripció extensa dels aspectes quotidians del seu entorn, com ara de la gent, els llocs, la feina o els estudis; descriure activitats passades i experiències personals; descriure hàbits i costums; descriure plans i preparatius; explicar el que li agrada o desagrada; fer descripcions curtes i bàsiques de fets i activitats;*

descriure animals domèstics i pertinences; utilitzar un llenguatge descriptiu senzill per fer afirmacions breus sobre objectes i pertinences i per establir comparacions...

- **El Nivell B1** reflecteix l'especificació del **Nivell Llindar** per a algú que visita un país estranger i es caracteritza per dos trets: El primer és la capacitat de l'aprenent de mantenir la interacció i poder comunicar el que vol en una varietat de contextos, per exemple: *pot comprendre generalment les idees principals de debats extensos que es puguin produir al seu voltant, sempre que el discurs s'articuli amb claredat i en llengua estàndard; donar o demanar punts de vista personals i opinions en discussions informals amb amics; expressar la idea principal del que vol dir de forma comprensible; utilitzar amb flexibilitat un llenguatge ampli i senzill per expressar el que vol dir; mantenir una conversa o una discussió encara que tingui dificultats per expressar exactament el que vol dir; expressar-se de manera comprensible, encara que les pauses per a la planificació gramatical i lèxica i per a la correcció siguin molt evidents, especialment en períodes llargs de producció lliure...* El segon tret és la capacitat d'enfrontar-se de manera flexible als problemes de la vida diària, per exemple, *fer front a situacions no rutinàries en el transport públic; tractar la major part de situacions que es poden presentar arran dels preparatius d'un viatge a través d'una agència o durant un viatge; participar de manera improvisada en una conversa sobre temes familiars; formular una queixa; prendre iniciatives en una entrevista o consulta (per exemple, introduir un tema nou), encara que depèn molt de l'entrevistador en la interacció; demanar-li a algú que clarifiqui o expliqui més detalladament el que acaba de dir...*
- El nivell següent és un **Llindar superior** (B1+). Les dues mateixes característiques principals continuen presents, però s'hi afegeixen un nombre de descriptors que se centren en els intercanvis de **quantitat** d'informació, per exemple: *prendre nota de missatges que deixa algú que sol·licita informació i explica un problema; proporcionar la informació concreta que requereix una entrevista o consulta (per exemple, descriure símptomes a un metge), tot i que ho fa amb poca precisió; explicar el motiu d'un problema; resumir i donar l'opinió sobre una història curta, un article, una conferència, una entrevista o un documental, i respondre qüestions que exigeixen detall; portar a terme una entrevista preparada; controlar i confirmar informació, encara que de manera ocasional hagi de demanar que es repeteixi el que s'ha dit si la resposta de l'altra persona és ràpida o llarga; descriure de quina manera s'ha de fer alguna cosa i proporcionar instruccions detallades; intercanviar amb certa confiança informació acumulada sobre fets, rutines familiars i problemes que no li resulten gaire quotidians.*
- El **Nivell B2** representa un nou nivell superior a B1 (*Threshold*) que es troba a la mateixa distància que l'A2 (*Waystage*) respecte a B1. Intenta reflectir l'especificació del **Nivell avançat**. La metàfora és que, havent progressat lentament però constantment a través d'un replà intermedi, l'aprenent troba que ha arribat en algun lloc, s'adona que les coses són diferents, que ha adquirit una nova perspectiva, que pot mirar al seu voltant d'una manera nova. Aquest concepte sembla que el corroboren considerablement els descriptors calibrats per a aquest nivell, que repre-

senten un salt respecte del contingut existent fins aleshores. Per exemple, a l'extrem inferior de la banda es focalitza la capacitat *d'argumentar de forma efectiva, justificar i sostenir les opinions en una discussió proporcionant les explicacions, els arguments i els comentaris pertinents; exposar el seu punt de vista sobre un tema d'actualitat fent constar els avantatges i inconvenients de diverses opcions; construir una cadena d'arguments raonats; desenvolupar una argumentació donant les raons a favor i en contra d'un punt de vista particular; explicar un problema i presentar-lo de forma tan clara que el seu interlocutor en una negociació hagi de fer una concessió; especular sobre causes, conseqüències i situacions hipotètiques; prendre part activa en una discussió informal en contextos familiars comentant, exposant punts de vista clarament, avaluant les alternatives i plantejant i rebatent hipòtesis*. En segon lloc i dins del mateix nivell hi ha uns altres dos punts importants. El primer suposa que l'aprenent és capaç de participar amb desimboltura en un discurs de caràcter social: *per exemple, conversa amb naturalitat, fluidament i eficaçment; comprèn en detall el que li diuen en llengua oral estàndard fins i tot en un entorn sorollós; inicia el discurs, pren el torn adequadament i acaba la conversa quan és necessari, encara que no ho faci sempre elegantment; utilitza frases tòpiques per guanyar temps (per exemple, "M'agrada que em faci aquesta pregunta") i manté el torn de paraula mentre prepara el que dirà; interactua amb un grau de fluïdesa i espontaneïtat que permet una interacció habitual amb parlants nadius sense que s'imposi tensió a cap de les dues parts; s'adapta als canvis de tema, d'estil i d'èmfasi que es produeixen normalment en una conversa; interactua amb parlants nadius sense provocar hilaritat o irritar de manera involuntària ni fer que es comportin de manera diferent de com ho farien amb un altre parlant nadiu*. El segon punt important és que l'aprenent adquireix un nou grau de consciència lingüística: *corregeix les faltes si han provocat malentesos; pren nota de les "faltes recurrents" i controla la parla de manera conscient per detectar aquests errors; corregeix generalment les rellicades i els errors si n'és conscient; planifica el que ha de dir i com ho ha de dir, considerant l'efecte que tindran els seus comentaris en els interlocutors*. En resum, aquest punt sembla ser un nou llinar que ha de creuar l'aprenent de llengües.

- La següent franja –que representa una actuació de nivell **Avançat superior** (B2+)– continua centrada en l'argumentació, en el discurs social eficaç i en la consciència lingüística que apareix en el B2 (Avançat). No obstant això, l'èmfasi en l'argumentació i en el discurs social també es pot interpretar com un nou èmfasi en les habilitats discursives. Aquest nou grau de competència discursiva es mostra en les habilitats de conversació (estratègies de cooperació): *Comentar i completar enunciats i deduccions d'altres parlants i, per tant, contribuir al desenvolupament de la discussió; relacionar hàbilment la seva pròpia contribució amb la dels altres parlants*. Aquest grau de competència també està relacionat amb la coherència o la cohesió: *Utilitzar un nombre limitat de mecanismes de cohesió per encadenar frases eficaçment i fer que construeixin un discurs clar i cohesionat; utilitzar una varietat de connectors de manera eficient per marcar clarament la relació entre les idees; desenvolupar un argument sistemàticament destacant de manera adequada els punts*

significatius i oferint detalls rellevants de suport. Finalment, en aquesta franja hi ha una concentració d'ítems sobre la negociació: explicar en termes generals un cas de reclamació, utilitzant un llenguatge persuasiu i arguments simples de manera que aconsegueixi satisfer els seus propòsits; declarar clarament els límits d'una concessió.

- **El Nivell C1**, la següent franja, es va etiquetar com a *Domini funcional efectiu*. El que sembla que caracteritza aquest nivell és un bon accés a un ampli repertori lingüístic, que permet una comunicació fluida i espontània, com es demostra en els exemples següents: *Pot expressar-se **fluidament i espontàniament sense gaire esforç**. Té un bon control d'un repertori lèxic ampli que li permet superar les llacunes fàcilment mitjançant circumloquis. Amb prou feines es detecta la **recerca d'expressions** o d'estratègies d'evitació: només un tema conceptualment difícil pot impedir la **fluïdesa natural del seu discurs**. Les habilitats discursives que caracteritzen la banda anterior continuen sent evidents en el Nivell C1, que posa més èmfasi en la fluïdesa, per exemple: **seleccionar d'un repertori fluid de funcions discursives** la frase més adequada per iniciar les observacions, per prendre el torn de paraula o per guanyar temps i mantenir-lo mentre es pensa; produir un discurs clar, fluid i ben estructurat, i controlar estructures organitzatives, connectors i mecanismes de cohesió.*
- **El Nivell C2**, encara que hagi estat anomenat **Domini** (Mastery), no intenta definir el parlant nadiu o la competència propera a la d'un parlant nadiu. El que pretén és caracteritzar el grau de precisió, adequació i facilitat en l'ús de la llengua que tipifica la parla dels aprenents brillants. Els descriptors calibrats aquí inclouen: **expressar matisos subtils de significat amb precisió** i utilitzar amb força correcció un repertori ampli de recursos de modificació; tenir un bon domini d'**expressions idiomàtiques i col·loquials** i ser conscient del **nivell connotatiu del significat**; tornar enrere i reestructurar el discurs quan es troba una dificultat d'una manera tan hàbil que l'interlocutor ni se n'adoni.

Els nivells comuns de referència es poden presentar i explotar en un nombre de formats diferents i en diversos graus de detall. Però l'existència d'uns punts fixos de referència ofereix transparència i coherència, una eina per a la planificació futura i una base per a un desenvolupament posterior. La intenció en proporcionar un conjunt de descriptors concrets, juntament amb criteris i metodologies per al desenvolupament posterior dels descriptors, és ajudar els responsables de prendre decisions a dissenyar les aplicacions que s'adaptin millor als seus contextos.

3.7. Com es llegeixen les escales de descriptors

Els nivells utilitzats són els sis nivells principals presentats en aquest capítol: A1 (*Inicial*), A2 (*Bàsic*), B1 (*Llindar*), B2 (*Avançat*), C1 (*Domini funcional efectiu*) i C2 (*Domini*). Els nivells del centre de l'escala: *Bàsic*, *Llindar* i *Avançat* sovint tenen una subdivisió marcada per una línia més tènue, com s'ha esmentat anteriorment en el quadre 4. En aquest cas, els descriptors situats sota la línia representen el nivell de criteri que correspon. Els descriptors col·locats per sobre d'aquesta línia defineixen un nivell de domini que és significativament superior al que presenta el nivell de criteri, però que

no aconsegueix el model del següent nivell. La base d'aquesta distinció és la gradació empírica. On no hi ha subdivisió de l'A2 (*Bàsic*), B1 (*Llindar*) o B2 (*Avançat*), el descriptor representa el nivell de criteri. En aquests casos no es va trobar cap definició de nivell intermedi que es pogués situar entre els nivells de criteri implicats.

Algunes persones prefereixen llegir una escala de descriptors que vagi del nivell inferior al nivell superior; d'altres prefereixen l'ordre invers. Per raons de coherència, totes les escales es presenten de dalt, C2 (*Domini*), a baix, A1 (*Nivell Inicial*).

S'ha de considerar que cada nivell cobreix els nivells inferiors. Això significa que una persona del nivell B1 (*Llindar*) és capaç de fer, i millor, tot el que s'afirma en l'A2 (*Bàsic*). És a dir, que aquesta persona té més bon nivell que una altra que es trobi a l'A2. Això vol dir que els condicionants assignats a una actuació de nivell A2 (*Bàsic*), per exemple: "*sempre que el discurs sigui clar i lent*" tindran menys efecte o no es donaran en una actuació de nivell B1 (*Llindar*).

No tots els elements o aspectes d'un descriptor es repeteixen en el nivell següent. Això significa que les especificacions de cada nivell descriuen de manera selectiva els trets considerats principals o nous d'aquest nivell. Tampoc es repeteixen sistemàticament tots els elements del nivell inferior amb petits canvis de formulació per indicar l'increment de la dificultat.

No tots els nivells es descriuen en totes les escales. És difícil treure conclusions de l'absència d'una àrea determinada en un nivell específic. Això es deu a una de les raons següents o a la combinació d'algunes d'elles:

- L'àrea existeix en aquest nivell: alguns descriptors s'havien inclòs en el projecte de recerca, però es van retirar en el control de qualitat.
- L'àrea probablement existeix en aquest nivell: es podrien haver redactat els descriptors, però no es va fer.
- L'àrea pot existir en aquest nivell, però la formulació és molt difícil o impossible.
- L'àrea no existeix o no és adequada per a aquest nivell. No se'n pot fer una distinció.

Si els usuaris del *Marc* volen explotar el banc de descriptors, cal que sàpiguen què s'ha de fer amb els buits que hi hagi en els descriptors proporcionats. Pot donar-se el cas que en una elaboració posterior els buits es puguin completar amb una explicació més completa del camp en qüestió o mitjançant la combinació de materials procedents del sistema de l'usuari. D'altra banda, pot ser que alguns buits s'hagin de mantenir. Podria ocórrer que una categoria determinada no fos rellevant en la part superior o inferior d'un conjunt de nivells. Un buit al mig de l'escala, d'altra banda, podria indicar que no es pot formular fàcilment una distinció significativa.

3.8. Com s'han d'utilitzar les escales de descriptors del grau de competència lingüística

Els nivells de referència presentats en els quadres 1, 2 i 3 constitueixen una escala del domini de la llengua. Les qüestions tècniques relatives al desenvolupament d'aquesta escala es tracten a l'annex A. El capítol 9, que s'ocupa de l'avaluació, descriu les

maneres d'utilitzar l'escala dels nivells comuns de referència com un recurs en relació amb l'avaluació del grau de domini.

No obstant això, un dels punts més importants a l'hora d'utilitzar les escales de domini és la determinació precisa de la finalitat de l'escala i l'adequació de la formulació dels descriptors de l'escala a aquest propòsit.

S'ha pogut establir una distinció funcional entre tres tipus d'escales de domini de la llengua: *a)* l'escala per a l'usuari, *b)* l'escala per a l'examinador i *c)* l'escala per al dissenyador de l'avaluació (Alderson, 1991). Poden aparèixer problemes quan una escala dissenyada per a una funció s'utilitza per a una altra, si no és que es demostra que la formulació és adequada.

a) Les escales per a l'usuari tenen la funció de donar compte dels comportaments típics o probables dels aprenents de qualsevol nivell determinat. Aquests enunciat tendeixen a definir ***el que l'aprenent pot fer*** i a formular-se de manera positiva fins i tot en els nivells inferiors:

“Comprèn un anglès senzill quan es parla lentament i cospa les idees principals de declaracions o de missatges curts, senzills i clars.”

Escala de domini de la llengua d'Eurocentres, 1993: Comprensió oral, nivell 2.

Tot i que també es poden expressar algunes limitacions:

“Aconsegueix comunicar-se en tasques i situacions simples i rutinàries. Pot comprendre missatges escrits senzills amb l'ajuda d'un diccionari. Sense diccionari, pot comprendre'n la idea general. La seva limitada competència en llengua provoca ruptures de comunicació i malentesos en situacions no rutinàries.”

Escala de domini de la llengua en nou nivells. Finlàndia, 1993, nivell 2.

Les escales per a l'usuari sovint són globals i ofereixen un descriptor per nivell. L'escala finlandesa esmentada és d'aquest tipus. El quadre 1, presentat en aquest capítol per introduir els nivells comuns de referència, també ofereix als usuaris un resum de caràcter global del domini de la llengua representatiu de cada nivell. Les escales per als usuaris també poden referir-se a les quatre habilitats, tal com ocorre en l'escala d'Eurocentres esmentada anteriorment, però la simplicitat és una de les característiques principals de les escales que tenen aquest propòsit.

b) Les escales per a l'examinador dirigeixen el procés d'avaluació. La característica de les especificacions és que estan expressades en funció dels aspectes qualitius de l'actuació esperada. Aquí s'entén que l'avaluació és de caràcter sumatori i que s'avalua el domini de la llengua en una actuació concreta. Les escales d'aquest tipus se centren en ***l'actuació de l'aprenent*** i sovint es formulen de manera negativa, fins i tot en els nivells alts, especialment quan la formulació fa referència a la norma i s'estableix en funció d'una nota d'aprovat exigida per a un examen:

“El discurs no cohesionat i les vacil·lacions freqüents destorben la comunicació i imposen un esforç constant a l'oient.”

Certificate in Advanced English 1991. Prova 5 (oral) Criteris d'avaluació: Fluidesa: grau 1-2 (nivell inferior d'una escala de quatre bandes).

Malgrat això, la formulació negativa es pot evitar en gran part si s'utilitza un enfocament qualitatiu en què els informadors analitzin i descriuïn les característiques de mostres d'actuació clau.

Algunes escales centrades en l'examinador són escales globals i ofereixen un descriptor per nivell. Altres, per contra, són escales analítiques que se centren en diferents aspectes de l'actuació com el Repertori, la Correcció, la Fluïdesa i la Pronunciació. El quadre 3, presentat en aquest capítol, és un exemple d'escala analítica, centrada en l'examinador, redactada en termes positius i extreta dels descriptors del *Marc*.

Algunes escales analítiques tenen un gran nombre de categories per descriure el grau d'assoliment. Aquests enfocaments s'han qüestionat pel fet que són menys adequats per a l'avaluació, perquè els examinadors tendeixen a trobar difícil enfrontar-se amb més de 5 categories. Per això, escales analítiques com les del quadre 3 s'han descrit com a **escales per al diagnòstic**, ja que un dels seus propòsits és descriure una situació actual, determinar les necessitats en les categories pertinents i proporcionar un diagnòstic de tot el que cal per aconseguir els objectius previstos.

c) Les escales per al responsable de l'elaboració de les proves tenen la funció de guiar l'elaboració de proves en nivells adequats. Normalment els enunciats s'expressen en funció de les tasques específiques de comunicació que haurà de portar a terme l'aprenent en una prova. Aquest tipus d'escales o llistes d'especificacions també se centren en **allò que l'aprenent pot fer**.

“Pot donar una informació detallada sobre la seva pròpia família i conversar sobre les seves condicions de vida, la seva formació escolar o universitària; pot descriure els fets quotidians del seu entorn (per exemple, el barri on viu, el temps); pot descriure la seva activitat professional present o passada; pot comunicar-se espontàniament amb els seus companys de feina o els seus superiors jeràrquics immediats (per exemple, formular preguntes sobre la feina, queixar-se de les condicions laborals, preguntar sobre les vacances, etc.); pot transmetre missatges senzills per telèfon; pot donar consignes i instruccions per a tasques senzilles de la vida quotidiana (per exemple, a un comerciant); té un ús limitat de les formes de cortesia per a les peticions, com “jo voldria” o “podríeu”. De vegades pot ofendre per una manca de tacte o una familiaritat involuntàries, o irritar per un formalisme excessiu quan el parlant nadiu espera naturalitat en l'expressió.”

Australian Second Language Proficiency Ratings 1982: Producció oral: nivell 2. Exemples de tasques específiques en anglès com a segona llengua (una columna de tres).

Aquest descriptor global es podria descompondre en descriptors breus de les categories següents: *Intercanvi d'informació (àmbits personal i professional); Descripció; Conversa; Telefonar; Donar instruccions i directrius; Sociocultural*).

Finalment, les llistes o escales de descriptors utilitzats per a l'avaluació contínua que du a terme el professor o per a l'autoavaluació funcionen millor quan els descriptors

detallen no només allò que els aprenents poden fer sinó també en quina mesura ho fan bé o malament. La manca d'informació adequada respecte al grau d'exigència en la realització de les tasques per part dels alumnes va provocar problemes en les primeres versions tant pel que fa als objectius esperats del Currículum Nacional Anglès com als nivells del Currículum Australià. Sembla que els professors prefereixen els detalls en relació amb les tasques del currículum, la qual cosa enllaça amb l'enfocament centrat en el responsable d'elaborar les proves, i els detalls relatius a criteris qualitius, fet que enllaça amb l'enfocament centrat en el diagnòstic. Els descriptors per a l'autoavaluació també seran més efectius si indiquen el grau d'exigència que es requereix per a la realització de les tasques en diferents nivells.

En resum, es pot considerar, per tant, que les escales de domini de la llengua poden tenir una o més de les orientacions següents:

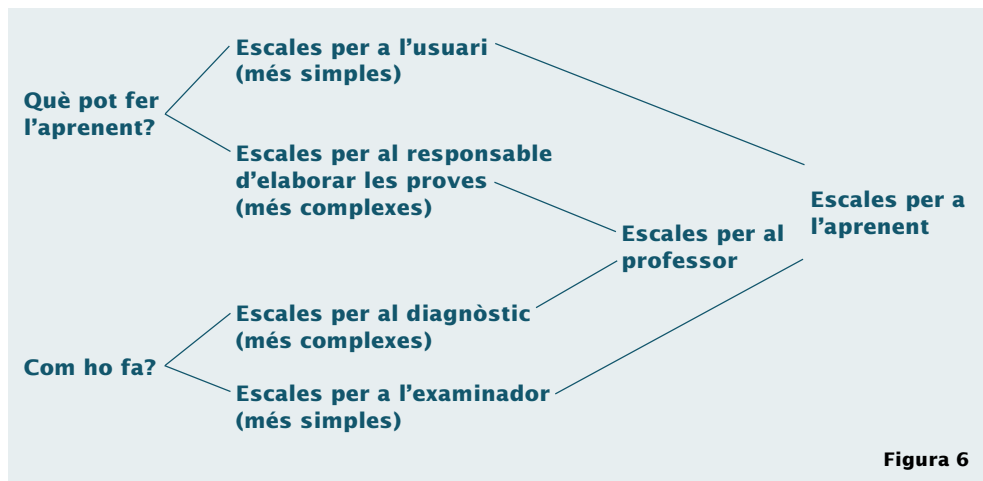

Figura 6

Es pot considerar que totes aquestes orientacions són adequades per a un marc de referència.

Una altra manera de considerar les orientacions plantejades anteriorment consisteix a dir que una escala centrada en l'usuari és una versió menys detallada d'una escala centrada en el responsable d'elaborar les proves, que intenta donar una visió de conjunt. Igualment, una escala centrada en l'examinador és una versió menys detallada d'una escala centrada en el diagnòstic, que ajuda l'examinador a arribar a una visió de conjunt. Algunes escales centrades en l'usuari porten a una conclusió lògica aquest procés de reducció dels detalls per aconseguir una visió de conjunt, i presenten una escala global que descriu els assoliments previstos en cada nivell. En alguns casos, no s'ofereixen detalls (per exemple, en l'escala finlandesa citada anteriorment). En altres casos, es facilita un perfil de dades numèriques relacionades amb habilitats concretes (per exemple, IELTS: Sistema Internacional d'Exàmens d'Anglès). En altres, s'ofereix un epígraf o una visió de conjunt per a una especificació més detallada (per exemple,

Eurocentres). En tots aquests casos, la visió adoptada és similar a la de les presentacions amb hipertextos que es fan en els ordinadors. Es presenta una informació piramidal a l'usuari i es pot aconseguir una visió de conjunt observant l'estrat superior de la jerarquia (d'aquí ve el nom d'escala "global"). Els detalls es poden trobar baixant pels estrats del sistema, però en tot moment el que es veu ocupa només una o dues pantalles, o fulls de paper. Així, es pot presentar la complexitat sense enfarfegar el lector amb els detalls no pertinents, ni simplificar amb el risc de banalitzar. Els detalls, però, hi són per si fan falta.

L'hipertext és una analogia útil a l'hora de pensar en un sistema descriptiu. És el mètode adoptat en l'escala del marc ESU (*English-speaking Union*) respecte als exàmens d'anglès com a llengua estrangera. En les escales presentades en els capítols 4 i 5 aquest enfocament va més enllà. Per exemple, en relació amb les activitats comunicatives, una escala per a la Interacció és un conjunt de subescales d'aquesta categoria.

Els usuaris del *Marc de referència* han de tenir present i, si escau, determinar:

- en quina mesura el seu interès pels nivells es relaciona amb els objectius d'aprenentatge, els continguts del programa, les orientacions del professor i les tasques d'avaluació contínua (escales per al responsable d'elaborar les proves);
- en quina mesura el seu interès pels nivells es relaciona amb un increment progressiu de la consistència de l'avaluació mitjançant criteris definits pel grau d'habilitat (escales per a l'examinador);
- en quina mesura el seu interès pels nivells es relaciona amb la presentació d'informes de resultats als empresaris, a altres sectors educatius, als pares i als mateixos aprenents (escales per a l'usuari).

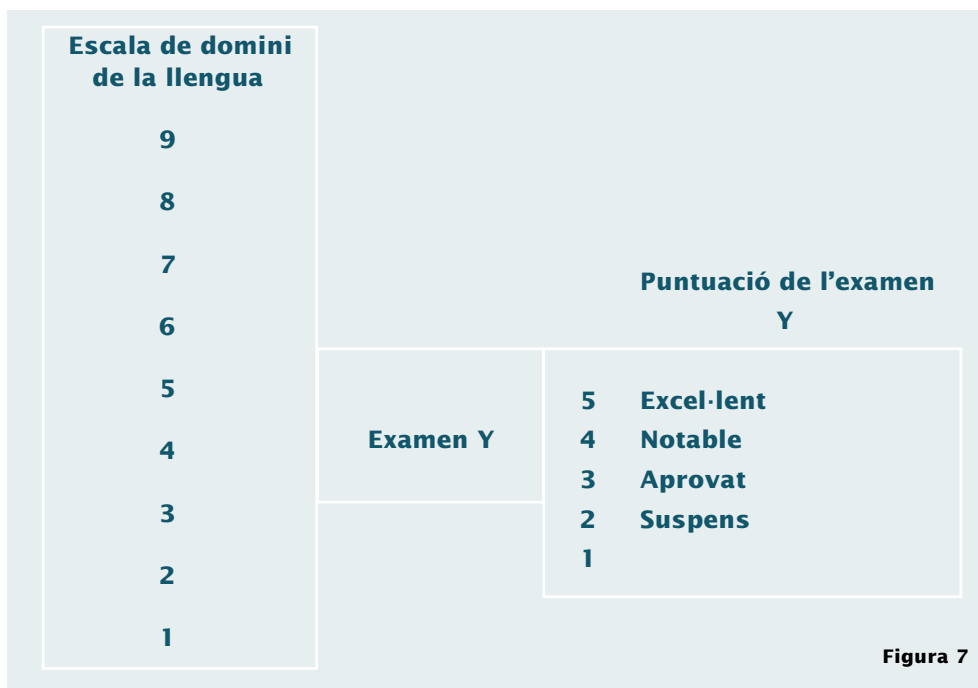
3.9. Els nivells de domini de la llengua i les qualificacions d'examen

Pel que fa a la gradació, es pot fer una distinció important entre la definició de nivells de domini de la llengua, com en una escala de nivells comuns de referència, i l'avaluació dels graus d'assoliment pel que fa a un objectiu d'un nivell determinat.

Una escala de domini de la llengua, com la dels nivells comuns de referència, defineix una sèrie ascendent de graus de domini. Pot cobrir tota la franja conceptual del domini que té l'aprenent o pot ser que només cobreixi la franja de domini en què estigui interessat el sector educatiu o la institució implicada. Obtenir un Nivell B2 en ser avaluat pot constituir una veritable proesa per a un aprenent que havia obtingut un Nivell B1 només dos mesos abans, però pot representar només una actuació mediocre per a un altre aprenent que ja havia obtingut el Nivell B2 dos anys abans.

Un objectiu concret pot estar situat en un nivell determinat. A la figura 7 de més endavant, l'examen Y intenta cobrir els graus de domini representats pels nivells 4 i

5 de l'escala. Pot ser que hi hagi altres exàmens adreçats a nivells diferents, i l'escala de domini es pot utilitzar per contribuir al fet que la relació entre ells sigui transparent. Aquesta és la idea que rau sota el projecte del marc de referència de l'ESU (*English-speaking Union*) per als exàmens d'anglès com a llengua estrangera (EFL) i sota l'esquema d'ALTE per comparar els exàmens de diferents llengües europees.

El resultat obtingut a l'examen Y es pot mesurar en funció de l'escala de nivells, per exemple d'1 a 5, on 3 és la nota que representa l'aprovat. Una escala de nivell d'aquest tipus es pot utilitzar per a una avaluació directa de l'actuació en proves qualificades de manera subjectiva –habitualment per a l'expressió oral i l'escrita– i es pot utilitzar per donar compte del resultat de l'examen. L'examen Y pot ser part d'un conjunt d'exàmens X, Y i Z. Cada examen pot tenir una escala de graus d'un estil similar. Però és clar que un grau 4 en l'examen X no significa el mateix que un grau 4 en l'examen Y quant al domini de la llengua.

D'altra banda, si els exàmens X, Y i Z s'han situat en una escala comuna de domini de la llengua, aleshores hauria de ser possible, amb el temps, relacionar les qualificacions dels diferents exàmens. Això es pot aconseguir mitjançant un procés de recollida d'opinions d'experts, l'anàlisi de les especificacions, la comparació de mostres oficials i l'esglaonament dels resultats dels alumnes examinats.

D'aquesta manera, és possible establir la relació entre les qualificacions d'exàmens i els nivells de domini, perquè els exàmens tenen, per definició, un determinat nivell

d'exigència i es disposa d'un grup d'examinadors formats i capaços d'interpretar aquests nivells. Cal aconseguir que els nivells comuns siguin explícits i transparents, proporcionar exemples que els facin operatius i, finalment, esglaonar-los.

L'avaluació del grau d'aprofitament en les escoles de nombrosos països es fa amb l'atribució de notes, algunes vegades d'1 a 6, on el 4 és l'aprobat, la norma o el suficient. Els professors d'aquests contextos interioritzen el significat d'aquestes qualificacions, però rarament les defineixen. La naturalesa de la relació entre les notes que dóna el professor i els nivells de domini és, en principi, del mateix ordre que la que hi ha entre les notes dels exàmens i els nivells de domini. Però la qüestió es complica amb el fet que hi ha molts models implicats. Això és així perquè, a banda del tipus d'avaluació utilitzat i del grau d'interpretació comú de les qualificacions per part dels docents de cada un dels contextos, cada curs escolar de cada tipus d'escola, de cada regió que tingui un sistema educatiu diferent constituirà, naturalment, un model diferent. Un 4 al final del quart any no significa el mateix que un 4 al final del tercer any en el mateix centre de secundària. Ni un 4 significarà el mateix al final del quart any en dos centres de secundària diferents.

Tanmateix, es pot establir una relació aproximada entre la sèrie de models utilitzats en un sector determinat i els nivells de domini. Això es pot aconseguir mitjançant un procés acumulatiu de tècniques com les següents: Es poden proporcionar definicions de nivells d'exigència per a diferents graus d'assoliment del mateix objectiu; es pot demanar als professors que traslladin els nivells d'assoliment a una escala o graella existent de domini de la llengua com la dels quadres 1 i 2; es poden recollir mostres representatives d'actuacions per graduar-les respecte d'una escala en sessions conjuntes d'avaluació; es pot demanar als professors que avaluin vídeos d'enregistraments estandarditzats amb les notes que normalment donarien als seus alumnes.

Els usuaris del *Marc de referència* han de tenir present i, si escau, determinar:

- en quina mesura intenten establir un conjunt de nivells descriptius per registrar el progrés del domini de la llengua en el marc del seu propi sistema;
- en quina mesura intenten proporcionar criteris d'avaluació transparents per qualificar el nivell d'assoliment dels objectius marcats per a un nivell concret de domini de la llengua, ja sigui mitjançant un examen o amb l'avaluació a classe;
- en quina mesura intenten desenvolupar un marc comú de referència que estableixi relacions coherents entre sectors educatius, nivells de domini i tipus d'avaluació en el marc del seu propi sistema.